QORTI CIVILI PRIM`AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MCKEON

Illum il-Hamis 26 ta` Mejju 2016

Kawza Nru. 1
Rikors Nru. 13/14 JZM

Frank Sammut (KI 39351M)

kontra

(1) L-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati Dr. Angelo Farrugia ;

(2) Ic-Chairperson tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici l-Onorevoli Dr. Jason Azzopardi ;

ilkoll fil-kwalita` taghhom premessa u in rapprezentanza tal-istess Kamra tad-Deputati u tal-istess Kumitat rispettivament

Il-Qorti :

A. Preliminari

Rat ir-rikors prezentat fis-17 ta` Frar 2014 li jaqra hekk :–

1. Illi fit-23 ta` Jannar 2014, ir-rikorrent gie mgharraf li l-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ordna li huwa jaghti x-xhieda tieghu dwar ir-rapport tal-Awditur Generali intitolat "An Analysis of the Effectiveness of Enemalta Corporation`s Fuel Procurement" fil-5 ta` Frar 2014, u dana sabiex jirrispondi ghall-mistoqsijiet li jistghu jsirulu in konnessjoni mal-imsemmi rapport. Gie mitlub ukoll sabiex jiehu mieghu xi dokumenti li ghandu disponibbli f`idejh u li huma relatati mal-kaz. Kopja ta` din l-ittra hija annessa ma` dan ir-rikors u mmarkata ***Dok FS1****.*

2. Illi mal-istess ittra, giet annessa kopja tal-"Guide for Witnesses appearing before the Public Accounts Committee of the House of Representatives, Parliament of Malta" mahruga f`Ottubru 2011, li jistipulaw inter alia fil-paragrafi numerati 4 u 5 l-konsegwenzi tan-nuqqas ta` apparenza ta` persuna li tkun giet imharrka sabiex tixhed quddiem il-Kumitat. Kopja ta` dawn il-linji gwidi hija annessa u mmarkata ***Dok FS2****.*

3. Illi r-rikorrent kien tressaq quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Struttorja akkuzat, fost akkuzi ohra, b`korruzzjoni u hasil ta` flus, liema proceduri ghadhom pendenti quddiem l-istess Onorabbli Qorti presjeduta mill-Magistrat Antonio Vella u jinstabu differiti ghat-13 ta` Marzu 2014.

4. Illi r-rikorrent deher quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici nhar il-5 ta` Frar 2014, kif debitament ingunt, fejn spjega permezz tal-Avukat tal-fiducja tieghu li huwa ma seta` ma jirrispondix ghall-ebda mistoqsija stante li huwa kien gie akkuzat b`reati li kienu potenzjalment konnessi mal-investigazzjoni li kienet qieghda tigi kondotta mill-istess Kumitat u ghal din ir-raguni, kien qieghed jipprevalixxi ruhu mid-dritt tas-silenzju.

5. Illi l-intimat Chairman tal-Kumitat gibed l-attenzjoni tar-rikorrent ghar-ruling tal-Onorevoli Speaker intimat fl-10 ta` Dicembru 2013 dwar xhieda quddiem l-istess Kumitat, kopja ta` liema ruling hija annessa u mmarkata ***Dok FS3****, li essenzjalment jistipula li minkejja li persuna akkuzata ghandu d-dritt li ma jwegibx domandi li jistghu jinkriminawh, fl-ahhar mill-ahhar il-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ghandhom id-dritt li jaghmlu kull mistoqsija li jridu u f`kaz li jkun hemm oggezzjoni minn xi membru dwar jekk xi mistoqsija partikolari tkunx inkriminanti fil-konfront tax-xhud, tkun ruling tal-iSpeaker li tiddeterminna jekk ix-xhud ghandux iwiegeb ghal dik il-mistoqsija jew le.*

6. Illi fl-umli opinjoni tar-rikorrent, ir-ruling tal-iSpeaker intimat tal-10 ta` Dicembru 2013 suriferit ma japplikax ghall-kaz odjern u, fi kwalunkwe kaz, ir-ruling jikser id-drittijiet fondamentali tieghu, senjatament id-dritt ta` smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, liema konvenzjoni giet trasposta fil-Ligijiet ta` Malta permezz tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea, Kap. 319 tal-Ligijiet ta` Malta, u dan in vista tal-fatt li r-rikorrent qua xhud quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici prezentament jinstab akkuzat b`reati konnessi mal-investigazzjoni li qieghed jikkonduci l-istess Kumitat tal-Kontijiet Pubblici u li dwaru l-istess Kumitat irid isaqsi mistoqsijiet lir-rikorrent.

7. Illi l-obbligu li xhud jirrispondi ghal kull mistoqsija maghmula lilu, ukoll skond kif spjegat fil-linji gwida fuq imsemmija (Dok FS2 suriferit u anness), senjatament fil-paragrafu numru 16, li tistipula li "subject to guideline 19 below, if a witness, personally, or through his/her legal counsel, objects to a question asked by an individual Committee member, he/she is obliged to reply unless any one member requests that the issue of admissibility be referred to the Speaker for his/her decision which decision shall bind the Committee," jikser id-dritt fondamentali tieghu ta` smigh xieraq kif protetti, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

8. Illi l-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati intimat certament mhux au courant mal-atti processwali kriminali pendenti fil-konfront tar-rikorrent, multo magis mal-linja difensjonali tar-rikorrent, u dak li ghall-iSpeaker intimat jista` jidher innokwu jista` jkun krucjali ghat-tezi difensjonali mhaddna mill-istess rikorrent akkuzat.

9. Illi inoltre, l-ebda ruling tal-iSpeaker ma tista` tipprovdi l-garanziji necessarji sabiex jigi garantit li d-dritt ta` smigh xieraq tar-rikorrent mhux ser jigi mittiefes.

10. Illi kif inhu risaput f`Malta, is-supremazija tal-Parlament hija soggetta u limitata biss ghall-limiti mposti mill-Kostituzzjoni u l-Kostituzzjoni ma torbotx biss liz-zewg ferghat l-ohra tal-iStat, ossia l-Ezekuttiv u l-Gudikatura, izda torbot ukoll u bl-istess mod lill-Parlament, li wkoll ma jistax imur oltre l-limiti mposti mill-Kostituzzjoni.

11. Illi l-Parlament jaghmel il-Ligijiet biss bis-sahha tal-Kostituzzjoni u jekk dik l-istess Kostituzzjoni titfarrak bin-naqriet, eventwalment titlef l-awtorità suprema u ahharija li suppost tgawdi.

12. Illi ghal dawn il-fini ghalhekk kellha tigi istitwita l-odjerna procedura fejn qieghda umilment tintalab dikjarazzjoni minn din l-Onorabbli Qorti li, lil `hinn minn kull ruling li ta jew li jista` jaghti l-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati, il-Kostituzzjoni ta` Malta tipprevali fuq kull ruling u konsegwentement, xhud ingunt sabiex jixhed quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici jista` jipprevalixxi ruhu mid-dritt li ma jirrispondix mistoqsijiet li jistghu jilledulu d-dritt ta` smigh xieraq in vista tal-ezistenza ta` proceduri kriminali dwar l-istess materja.

Ghaldaqstant ir-rikorrent, ghar-ragunijiet fuq premessi, umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha :-

1. Tiddikjara li r-ruling moghti mill-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati intimat fl-10 ta` Dicembru 2013 jikser id-dritt fondamentali tar-rikorrent ghal smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, in kwantu jobbligawh jirrispondi ghal mistoqsijiet lilu imressqa mill-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici li jistghu jiksrulu d-dritt ta` smigh xieraq.

2. Tiddikjara li l-linji gwida ghax-xhieda mahruga mill-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ta` Ottubru 2011 jiksru dritt fondamentali tar-rikorrent ghal smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, in kwantu jobbligawh jirrispondi ghal mistoqsijiet lilu imressqa mill-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici li jistghu jiksrulu d-dritt ta` smigh xieraq.

3. Konsegwentement, tiddikjara bhala nulla u bla effett fil-konfront tar-rikorrent ir-ruling moghtija mill-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati tal-Parlament ta` Malta tal-10 ta` Dicembru 2013.

Bl-ispejjez kontra l-intimati li huma minn issa ingunti in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mir-rikorrent.

Rat ukoll id-dokumenti li kienu prezentati mir-rikorrent flimkien mar-rikors promotur.

Rat ir-risposta li pprezentaw l-intimati flimkien fil-5 ta` Marzu 2014 u li taqra hekk :–

1. Illi fl-ewwel lok id-decizjonijiet tal-Ispeaker ma humiex sindikabbili mill-Qorti u lanqas huma sindikabbili mill-Qorti l-linji gwida minnu maghmula u certament u bl-akbar rispett dina l-Onorabbli Qorti ma ghandha l-ebda gurisdizzjoni li tiddikjara xi decizjoni tal-Ispeaker bhala nulla jew invalida ghaliex ir-regolament tal-procedura tal-Kamra hija fil-gurisdizzjoni insindikabbili tal-Kamra u kull indhil f`dik il-procedura tammonta ghal ksur tal-privileggi tal-Kamra ;

2. Illi inoltre l-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati, Dr Angelo Farrugia, u l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi inkwantu mharrkin in rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati ma ghandhomx dik ir-rapprezentanza u huma malament imharrkin ghaliex il-Kamra tad-Deputati ma ghandhiex locus standi fil-Qorti ;

3. Illi inoltre l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi ma huwiex ic-Chairperson tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici imma jippresjedi l-Kumitat biss fil-proceduri dwar ir-rapport tal-Awditur fuq l-Enemalta minhabba li c-Chairperson tal-istess Kumitat seta` kellu konflitt ;

4. Illi ghalhekk il-procedura hija evidentement monka u inkompleta ghaliex jonqos legittimu kontradittur fil-gudizzju billi l-intimati certament ma humiex legittimi kontradditturi f`dan il-gudizzju ;

5. Illi l-Kamra tad-Deputati u l-kumitati taghha bl-ebda mod bl-agir taghhom ma vvjolaw xi dritt fondamentali tar-rikorrent u lanqas huwa mahsub jew hemm il-biza` li d-drittijiet fondamentali tar-rikorrent jigu vvjolati. Il-Kumitat in kwistjoni huwa moghti l-mansjoni li fl-interess pubbliku jaghmel stharrig f`dak li jirrigwarda l-kontijiet pubblici ta` Malta u naturalment f`dan l-istharrig huwa ghandu d-dritt li jisma` lil kull min huwa mehtieg biex il-Kumitat jista` jasal ghall-konkluzjonijiet tieghu lil kull min il-Kumitat jidhirlu li jista` jaghtih informazzjoni siewja. Dan, il-Kumitat jaghmlu fl-interess pubbliku nazzjonali u certament ma huwiex l-interess pubbliku li persuna li tista` taghti informazzjoni ma tittellax tixhed. Naturalment dan isir fir-rispett tad-drittijiet kollha ta` dik il-persuna, inkluz id-dritt, del resto rikonoxxut anke mill-istess Speaker u mill-Kumitat, li persuna ma tixhidx fejn bir-risposta taghha tkun tista` tinkrimina ruhha. Ma hemm l-ebda hsieb li xi persuna tigi mgieghla tirrispondi domandi li jistghu jinkriminawha imma naturalment jibqa` dejjem l-obbligu ta` persuna li taghti l-informazzjoni mitluba f`affarijiet fejn hija ma tistax tigi inkriminata.

Huwa dejjem dritt tax-xhud, rikonoxxut anke fil-linji gwida, li jekk ihoss li risposta tista` tinkriminah, iqajjem il-kwistjoni tal-privilegg tieghu li ma jixhidx fejn jista` jinkrimina ruhu ; ma hemm l-ebda hsieb li jekk isir hekk dan ma jinghatax il-piz mehtieg u li d-decizjoni dwar dan ma tittehidx bil-ghaqal skont il-ligi u fil-pjen rispett tad-drittijiet tax-xhud.

6. Fir-rigward tal-fatti elenkati fir-rikors l-esponenti jirrilevaw is-segwenti :-

7. Ma hemm l-ebda kontestazzjoni dwar il-fatti elenkati fil-paragrafi wiehed sa erbgha tar-rikors. Dwar il-fatt fil-paragrafu numru erbgha jigi ccarat li l-proceduri kriminali kondotti quddiem il-Qorti tal-Magistrati huma proceduri distinti u separati minn dak li qieghed jigri fil-Kumitat ; u l-mansjoni tal-Kumitat ma hix li tikkonduci investigazzjoni biex tigi uzata fil-proceduri kriminali ; il-mansjoni tal-Kumitat hija limitata ghas-sorveljanza tal-kontijiet pubblici u tas-sanità tal-istess kontijiet. L-ghan ta` dawk il-proceduri ma huwiex il-kondotta ta` proceduri kriminali u lanqas ma hija l-informazzjoni migbura mill-Kumitat intiza biex tintuza fi proceduri kriminali, imma hija intiza biex tintuza mill-Kamra fil-kors ta` dibattiti taghha u fil-kors ta` dak li taghmel fir-rigward tal-kontijiet pubblici. Din hija mansjoni tal-Kamra ta` importanza fondamentali ghat-tmexxija tal-pajjiz u ghaz-zamma tad-demokrazija. Huwa ghalhekk precizament li dina ma taqax biex tigi sindikata minn dina l-Onorabbli Qorti.

8. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu hamsa huwa minnu dak li jinghad imma in realtà kienet espressament id-decizjoni tal-Ispeaker u tal-Kumitat li x-xhud ma jkunx obbligat iwiegeb domandi fejn bir-risposta tieghu huwa jista` jinkrimina ruhu ; dan ma jistax jigi determinat qabel ma d-domanda ssir u x-xhud iqajjem il-kwistjoni li bir-risposta huwa jkun jista` jinkrimina ruhu, haga li certament l-awtoritajiet jiehdu in konsiderazzjoni meta l-punt iqum. Del resto din hija l-istess pozizzjoni li tista` tavvera ruhha jekk ix-xhud jigi mghajjat biex jixhed quddiem il-Qrati ta` Malta ;

9. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu sitta dan huwa assolutament mhux il-kaz ; ir-ruling tal-Ispeaker bl-ebda mod ma jikser id-drittijiet fondamentali tar-rikorrent u bl-ebda mod ma jikser id-dritt tar-rikorrent ghal smigh xieraq ; ir-rikorrent ma huwa qieghed jissubixxi l-ebda process gudizzjarju quddiem il-Kumitat ; naturalment hija l-mansjoni tal-Qorti fil-proceduri kriminali pendenti quddiemha li tara li jigi assigurat ghax-xhud smigh xieraq ; bir-rispett kollu x`domandi jixtieq il-kumitat ipoggi lix-xhud, hawn rikorrent, hija mera spekulazzjoni ladarba sa issa l-ebda domanda ghadha ma saret ;

10. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu sebgha ghalkemm ix-xhud huwa obbligat jirrispondi mhux obbligat jirrispondi fejn huwa jista` jinkrimina ruhu u ghalhekk ma hemm l-ebda ksur ta` ebda dritt fondamentali.

11. Dwar il-fatt fit-tmien paragrafu dan huwa minnu, dawk il-proceduri kriminali ma jinteressawx direttament lill-Ispeaker u l-procedura tal-Kumitat ma hijiex relatata ma` dawk il-proceduri kriminali imma hija xi haga kompletament indipendenti minnhom.

12. Illi dwar dak li jinghad fil-paragrafi sussegwenti dawn huma kollha argumenti ta` konvenjenza ; certament l-Ispeaker jista` jara li d-dritt fondamentali ta` xhud sa fejn jikkoncerna d-decizjonijiet li jiehu huwa ma jinkisirx, l-Ispeaker ma hux qieghed jghid li d-drittijiet fondamentali tal-individwu ma japplikawx, anzi l-linji gwida minnu mahluqa huma intizi precizament biex dawk id-drittijiet fondamentali ma jigux mittiefsa.

Ghalhekk it-talbiet tar-rikorrent huma kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u huma f`kull kaz prematuri u biss frott ta` spekulazzjoni.

Rat il-verbal tal-udjenza tat-18 ta` Marzu 2014 fejn tat direzzjoni lill-partijiet sabiex - qabel tipprocedi oltre - jittrattaw l-ewwel eccezzjoni, billi din tolqot il-gurisdizzjoni taghha, u wara, taghti sentenza dwar l-istess eccezzjoni.

Rat li fl-istess udjenza l-partijiet qablu li jiskambjaw noti ta` osservazzjonijiet.

Rat in-noti ta` osservazzjonijiet li pprezentaw il-partijiet.

Rat id-digriet li tat fl-udjenza tad-29 ta` Mejju 2014 fejn halliet il-kawza ghas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni.

Rat is-sentenza li tat fil-15 ta` Jannar 2015 fejn, wara li cahdet l-ewwel eccezzjoni tal-intimati, spejjez ghall-intimati, ordnat il-prosegwiment tal-kawza.

Rat id-digriet taghha tat-3 ta` Frar 2015 fejn laqghet it-talba tal-intimati sabiex jinterponu appell minn din is-sentenza parzjali.

Rat is-sentenza li tat il-Qorti Kostituzzjonali fil-15 ta` Dicembru 2015 fejn, wara li cahdet l-appell, spejjez ghall-intimati, irrimettiet l-atti lil din il-Qorti ghall-kontinwazzjoni tas-smigh tal-kawza.

Rat il-verbal tal-udjenza tas-7 ta` Jannar 2016 fejn tat direzzjoni lill-partijiet sabiex jittrattaw it-tieni, it-tielet u r-raba` eccezzjonijiet tal-intimati.

Rat in-nota b`dokumenti li pprezenta r-rikorrent fl-udjenza tat-2 ta` Frar 2016.

Rat illi fl-istess udjenza, id-difensuri ghamlu dikjarazzjoni fis-sens illi ma kellhomx provi xi jressqu dwar it-tieni, it-tielet u r-raba` eccezzjonijiet tal-intimati.

Semghet is-sottomissjonijiet tad-difensuri dwar l-istess eccezzjonijiet.

Rat id-digriet li tat fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza dwar it-tieni, it-tielet u r-raba` eccezzjonijiet tal-intimati.

Rat l-atti l-ohra tal-kawza.

B. Id-decizjoni tal-lum

Is-sentenza tal-lum hija <u>cirkoskritta</u> ghat-tieni, ghat-tielet u ghar-raba` eccezzjonijiet tal-intimati illi jaqraw hekk :-

<u>It-tieni eccezzjoni</u> :

Illi inoltre l-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati, Dr Angelo Farrugia, u l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi inkwantu mharrkin in rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati ma ghandhomx dik ir-rapprezentanza u huma malament imharrkin ghaliex il-Kamra tad-Deputati ma ghandhiex locus standi fil-Qorti.

<u>It-tielet eccezzjoni</u> :

Illi inoltre l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi ma huwiex ic-Chairperson tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici imma jippresjedi l-Kumitat biss fil-proceduri dwar ir-rapport tal-Awditur fuq l-Enemalta minhabba li c-Chairperson tal-istess Kumitat seta` kellu konflitt.

<u>Ir-raba` eccezzjoni</u> :

Illi ghalhekk il-procedura hija evidentement monka u inkompleta ghaliex jonqos legittimu kontradittur fil-gudizzju billi l-intimati certament ma humiex legittimi kontradittur f`dan il-gudizzju.

C. <u>Il-posizzjoni tal-partijiet</u>

Wara li qieset is-sottomissjonijiet li ghamlu l-partijiet dwar l-eccezzjonijiet de qua, il-Qorti sejra taghmel sintesi tal-posizzjoni ta` kull parti.

i) <u>L-intimati</u>

<u>Fil-qosor</u>, isostnu li :-

Fil-kaz tal-lum fejn qed jigi allegat ksur tad-dritt ghal smigh xieraq skont l-Art 6 tal-Konvenzjoni, il-legittimu kontradittur ma jistax ikun l-Ispeaker jew xi funzjonarju iehor tal-Gvern.

Skont l-intimati, il-legittimu kontradittur ghandha tkun il-Prosekuzzjoni li qeghda tmexxi l-kawza kriminali kontra r-rikorrent. L-Speaker u l-Chairman tal-Kumitat ghandhom funzjoni parlamentari x`jaqdu izda dan ma jincidx fuq il-procedura kriminali.

Ikompli jinghad illi ma kienx l-Speaker li harrek lir-rikorrent, izda x-xhieda kienu ngunti mill-membri tal-Kumitat. Huma l-membri li hadu d-decizjoni lil min iharrku, u kull ma ghamel l-Speaker huwa li ha konjizzjoni ta` dan. Ghalhekk l-azzjoni kellha ssir jew fil-konfront tal-Avukat Generali u

tal-Prosekuzzjoni jew fil-konfront tal-membri tal-Kumitat. Izda la l-Speaker u lanqas c-Chairman ma huma rapprezentanti kemm tal-Parlament kif ukoll tal-Kumitat.

ii) Ir-rikorrent

Fil-qosor, ighid hekk :-

Ir-rikorrent kien imharrek sabiex jidher quddiem Kumitat li ghandu regoli li johorgu mill-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra, kif ukoll mill-poteri tal-Speaker.

Dwar il-lezjoni lamentata, kien rilevat din giet kommesa mhux minn Dr. Anglu Farrugia personalment izda minn Dr. Anglu Farrugia bhala Speaker tal-Parlament.

Dan qed jinghad ghaliex l-lezjoni tad-drittijiet fundamentali lamentati, minhabba r-regoli kif inhuma stabbilit, huma mahruga mill-Parlament, u mill-Ispeaker tal-Parlament. L-ordnijiet tal-Parlament huwa mahruga mill-ufficcju tal-Ispeaker u ghalhekk bhala konsegwenza ghandu jkun l-Ispeaker tal-Kamra tad-Deputati li jirrispondi ghal din l-lezjoni. Ikompli jsostni li l-Ispeaker huwa l-legittimu kontradittur ghaliex huwa l-kap tal-Parlament u jirraprezenta l-Parlament.

Dwar l-Av. Jason Azzopardi, ir-rikorrent jirrileva li dan kien imharrek fil-kawza tal-lum ghaliex bhala Chairman tal-Kumitat Permanenti jirrapprezenta l-Kamra ta-Deputati kif ukoll lill-Ispeaker.

D. Konsiderazzjonijiet

F`kaz fejn qed jigi allegat ksur tad-dritt fundamentali ai termini tal-Art 6 tal-Konvenzjoni, il-legittimu kontradittur ma jistax ikun l-Speaker. Il-legittimu kontradittur ghandha tkun il-Prosekuzzjoni li qeghda tmexxi l-kaz kriminali kontra r-rikorrenti. Il-Kumitat tal-Kamra tad-Deputati qieghed jikkonduci l-istharrig tieghu. L-Speaker u c-Chairman tal-Kumitat ghandhom funzjoni parlamentari x`jaqdu li ma tistax tincidi fuq il-proceduri kriminali.

Ikompli jinghad illi l-Speaker ma kienx involut fil-konduzzjoni tal-Kumitat. Kien il-Kumitat mhux l-Speaker li harrek lir-rikorrenti sabiex jaghtu x-xiehda taghhom. Kienu l-membri tal-Kumitat li ddecidew lil min iridu jharrku, u kull ma ghamel l-Speaker kien illi ha konjizzjoni ta` dik id-decizjoni.

Skont l-intimati, l-azzjoni kellha ssir kontra l-Avukat Generali, il-Prosekuzzjoni jew kontra l-membri tal-Kumitat tal-Kamra.

Inoltre la l-Speaker u lanqas ic-Chairman tal-Kumitat ma jirrapprezentaw lill-Kamra tad-Deputati jew lill-Kumitat tal-Kamra rispettivament.

b) <u>Ir-rikorrenti</u>

<u>Fil-qosor,</u> ighidu :-

Ir-rikorrenti kienu ngunti biex jidhru quddiem Kumitat tal-Kamra tad-Deputati. Dak il-Kumitat huwa regolat bl-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra.

Il-lezjoni lamentata mir-rikorrenti kienet kommessa mill-Av. Anglu Farrugia fl-ezercizzju tal-funzjonijiet tieghu bhala Speaker tal-Kamra tad-Deputati. Qed jinghad hekk ghaliex ir-regoli tal-konduzzjoni tal-Kumitat tal-Kamra jinhargu mill-Speaker. L-ordnijiet Permanenti tal-Kamra tad-Deputati jinhargu mill-Ufficcju tal-Ispeaker. Ghalhekk huwa l-Speaker li ghandu jirrispondi ghal din l-lezjoni.

Isostnu r-rikorrenti li l-Ispeaker huwa legittimu kontradittur ghaliex huwa l-Kap tal-Parlament Malti.

Dwar ic-Chairperson tal-Kumitat, jinghad mir-rikorrenti illi dan jirrapprezenta kemm lill-Kumitat kif ukoll lill-speaker.

IV. <u>Konsiderazzjonijiet</u>

Sabiex tistabilixxi min huwa l-legittimu kontradittur, il-Qorti trid toqghod fuq il-parametri tal-azzjoni kif determinati mir-rikorrenti sa mill-*occhio* tal-kawza.

Fir-rigward tal-Speaker, il-Qorti taghmel riferenza ghall-**Art 51 tal-Kostituzzjoni ta` Malta** fejn jinghad hekk :-

"Ghandu jkun hemm Parlament ta` Malta li jkun maghmul mill-President u minn Kamra tad-Deputati"

L-Art 59 tal-Kostituzzjoni ta` Malta jghid :-

"Meta l-Kamra tad-Deputati tiltaqa` ghal ewwel darba wara xi elezzjoni ġenerali u qabel ma tipproċedi għat-tmexxija ta` xi xogħol ieħor, għandha teleġġi persuna biex tkun l-iSpeaker tal- Kamra; u jekk il-kariga ta` Speaker issir vakanti f`xi żmien qabel ix-xoljiment sussegwenti tal-Parlament, il-Kamra għandha, kemm jista` jkun malajr, teleġġi persuna oħra għal dik il-kariga."

Ir-rwol u l-funzjoni tal-Speaker huwa regolat mill-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tad-Deputati (Legislazzjoni Sussidjarja KOST.02).

Skont l-Ordnijiet Permanenti, il-funzjonijiet tal-Ispeaker jinkludu –

- sabiex jiehu hsieb l-procedura tal-Kamra tad-Deputati fir-rigward tas-Seduti, Quorum, Aggornament u Gheluq tal-Kamra tad-Deputati (Titolu II) ;

- l-arrangament tax-xoghol tal-Kamra tad-Deputati (Titolu III) ;

- jiehu hsieb l-ordni fil-Kamra tad-Deputati, bhal per ezempju isejjah l-membru tal-Kamra li se jitkellem (Titolu IV - Artikolu 45) ;

- Jirrizultaw ukoll sitwazzjonijiet fejn l-Ispeaker ma jistax joqghod f`postu izda ghandu jhalli l-Kamra tad-Deputati – Artikolu 71(2) meta l-Kumitat ta` Provvista huwa mnizzel bhala ordni tal-gurnata; kif jinqara l-ordni tal-gurnata ghall-Kumitat dwar abbozz ta` ligi (Artikolu 97) ;

- Jiehu hsieb l-votazzjonijiet tal-Kamra tad-Deputati (Titolu VII) ;

- Jippresjedi l-Kumitat Permanenti dwar ix-xoghol tal-Kamra tad-Deputati [Artikolu 120C(5)] ;

- Jippresjedi kull seduta tal-Kamra (Artikolu 151) ;

- Jaqra l-messaggi mibghuta mill-President ta` Malta (Artikolu 184).

Din il-Qorti tirrileva illi mkien fil-Kostituzzjoni ta` Malta jew inkella fl-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tad-Deputati ma jinghad illi l-Speaker jirrapprezenta l-Kamra tad-Deputati.

Dwar dak li kien rilevat mir-rikorrenti fis-sens illi l-Speaker huwa l-Kap tal-Kamra tad-Deputati, il-Qorti tirreferi ghall-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra fejn jinghad illi : *"il-Kap tal-Kamra" tfisser il-Ministru responsabbli għall-Affarijiet Parlamentari"*

Ghal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti ma taccettax bhala tajjeb u legalment korrett illi l-Speaker kien imharrek *in rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati.*

Dan premess, il-Qorti ssib illi xejn ma kien jipprekludi lir-rikorrenti milli jharrku ghall-fini tal-allegata vjolazzjoni tal-jeddijiet fondamentali taghhom lill-Onorevoli Dr Angelo Farrugia bhala Speaker tal-Kamra tad-Deputati.

Fejn l-eccezzjoni tirrigwarda l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi bhala Chairperson tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici, il-Qorti tirrileva li l-Kumitati Permanenti tal-Kamra tad-Deputati huma regolati bit-Titolu X tal-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tad-Deputati.

Il-Kumitat de quo huwa regolat bl-Art 120E tal-Ordnijiet.

Hemm jinghad illi l-Kumitat ghandu :–

"(a) jifli ħwejjeġ li għandhom x`jaqsmu mal-kontijiet pubblici li jiġu lilu riferiti mill-Kamra, minn Ministru jew mill-Awditur Generali;

(b) jifli kull spiża bħalma hemm imsemmi fl-artikoli 103(3) u 104 tal-Kostituzzjoni;

(ċ) jeżamina l-kontijiet ta` awtoritajiet statutorji, inklużi organizzazzjonijiet parastatali, li l-kontijiet tagħhom huma ppreżentati lill-Parlament;

(d) jitlob lill-Awditur Generali li jippreżenta memoranda dwar kull ħaġa fejn issir talba biex isir dan minn mill-anqas tliet membri tal-Kumitat Permanenti;

(e) jikkonsidra memoranda ppreżentati mill-Awditur Generali, li jkunu ġew ippreżentati wara li tkun saritlu talba bis-saħħa tas-subparagrafu (d) ta` dan il-paragrafu, jew fuq inizjattiva tiegħu stess;

(f) jeżamina rapporti u dokumenti li għandhom x`jaqsmu magħhom, li jsiru mill-Awditur Generali;

(g) jirrapporta lill-Kamra dwar kull kont, rapport jew dokument imsemmija fis-subparagrafi ta` qabel dan il-paragrafu; u

(h) jirrapporta lill-Kamra dwar kull bidla li jqis li tkun desiderabbli, dwar l-għamla tal-kontijiet, dwar il-mod kif dawn jinżammu, dwar id-dħul jew il-ħruġ jew il-kontroll tal-flus."

Il-President ta` dan il-Kumitat ikun wiehed mill-membri nominati mill-Kap tal-Oppozizzjoni [sub-artikolu (4)]

Illi bl-istess mod kif inghad dwar l-Speaker tal-Kamra tad-Deputati, l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi bhala President jew Chairperson tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici **m`ghandux r-rapprezentanza** tal-istess Kumitat Permanenti.

Ghalhekk fejn l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi huwa mharrek bhala Chairperson tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici allura huwa l-legittimu kontradittur tar-rikorrent sabiex iwiegeb ghall-istanza tieghu dwar allegat ksur tal-jeddijiet fondamentali tieghu, izda mhuwiex il-legittimu kontradittur tar-rikorrent kif imharrek bhala rapprezentant tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici ghaliex ic-Chairperson m`ghandux ir-rapprezentanza tal-Kumitat.

Decide

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda tiddisponi mit-tieni, mit-tielet u mir-raba` eccezzjonijiet tal-intimati billi :-

Tiddikjara illi l-intimat Onorevoli Dr Angelo Farrugia bhala Speaker tal-Kamra tad-Deputati huwa legittimu kontradittur tar-rikorrent.

Tiddikjara illi l-intimat Onorevoli Dr Angelo Farrugia bhala Speaker tal-Kamra tad-Deputati hekk kif imharrek in rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati mhuwiex il-legittimu kontradittur tar-rikorrent stante li m`ghandux ir-rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati.

Tiddikjara illi l-intimat Onorevoli Dr Jason Azzopardi bhala Chairperson tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici huwa legittimu kontradittur tar-rikorrent.

Tiddikjara illi l-intimat Onorevoli Dr Jason Azzopardi bhala Chairperson tal-Kumitat Permanenti dwar il-Kontijiet Pubblici hekk kif imharrek in rapprezentanza tal-istess Kumitat mhuwiex il-legittimu kontradittur tar-rikorrent stante li m`ghandux ir-rapprezentanza tal-istess Kumitat.

L-ispejjez tad-decizjoni tal-lum jibqghu rizervati ghall-gudizzju finali.

Tordna l-prosegwiment tal-kawza.

Onor. Joseph Zammit McKeon
Imhallef

Amanda Cassar
Deputat Registratur